

**TUỔI TRẺ VIỆT NAM
HỌC TẬP VÀ LÀM THEO**

BÁC HỒ

**XÂY DỰNG ĐẤT NƯỚC
HÙNG CƯỜNG, THỊNH VƯỢNG**

**PGS.TS. HOÀNG ANH
TS. TRẦN VĂN ĐÔNG**
(Đồng chủ biên)

NHÀ XUẤT BẢN

Nhấp để xem toàn màn hình

gửi Công điện tới Toàn quyền Đông Dương đề nghị gửi thư, điện tín những thông tin nhận diện tác giả bản *Yêu sách của nhân dân An Nam* tới chính quyền chính quốc; ngày 25/7/1919, Quyền Toàn quyền Đông Dương Monguillot đã gửi điện cho Bộ Thuộc địa yêu cầu cho biết lý lịch Nguyễn Ái Quốc, tác giả bản *Yêu sách của nhân dân An Nam*; tháng 7/1919, Sở Kiểm duyệt thư tín Đông Dương cũng gửi báo cáo về những bài báo của Nguyễn Ái Quốc viết năm 1919; ngày 12/8/1919, Cảnh sát Pháp đã gửi tờ trình điều tra liên quan đến Nguyễn Ái Quốc và sự kiện đưa *Yêu sách* đòi quyền tự quyết cho nhân dân Việt Nam; ngày 28/8/1919, Thống sứ Bắc Kỳ đã gửi Công văn số 89S cho Toàn quyền Đông Dương, thông báo về bản *Yêu sách của nhân dân An Nam* đã được chuyển đến Bắc Kỳ với số lượng lớn¹,... Như vậy, qua các thông tin này, có thể thấy rằng *tên gọi Nguyễn Ái Quốc đã thực sự được nhà cầm quyền Pháp khi ấy “quan tâm” như thế nào.*

Có thể khẳng định, bản *Yêu sách của nhân dân An Nam* và danh xưng Nguyễn Ái Quốc đã tạo nên một dấu ấn lịch sử đặc biệt, tác động mạnh mẽ và lan tỏa rộng rãi, hun đúc tinh thần đấu tranh cho nền độc lập dân tộc và sự tự do cho con người đến những người Việt Nam

1. Tài liệu Mật thám Pháp, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

ở trong nước và nước ngoài nói riêng, đến nhân dân lao động, các dân tộc bị áp bức của Đông Dương và trên toàn thế giới nói chung trong giai đoạn lịch sử này.

2. Nguyễn Ái Quốc - Người dẫn đường phong trào yêu nước, phong trào cách mạng Việt Nam đến thắng lợi hoàn toàn

Từ lần đầu tiên xuất hiện đến suốt những năm về sau này, Nguyễn Ái Quốc đã trở thành điểm hội tụ, linh hồn của những người Việt Nam yêu nước. Tên gọi Nguyễn Ái Quốc từ chỗ là biểu tượng cho những người Việt Nam yêu nước tại Pháp đã trở thành tên riêng của người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành. Nguyễn Ái Quốc hoạt động sôi nổi trên cả thực tiễn và lý luận. Người tham gia lãnh đạo những người Việt Nam yêu nước tại Pháp, học tập, phát triển lý luận tại Nga, lãnh đạo phong trào thanh niên và các hoạt động yêu nước của người Việt Nam tại Trung Quốc, sáng lập Đảng Cộng sản Việt Nam và định hướng phong trào cách mạng Việt Nam đã thành công trong Cách mạng Tháng Tám năm 1945... Với cách mạng Việt Nam, tên gọi Nguyễn Ái Quốc trở thành ánh sáng soi đường đưa sự nghiệp cách mạng đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác và thắng lợi hoàn toàn, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, độc lập, thống nhất.

Trên mặt trận lý luận, đã có hàng trăm bài báo khác nhau ký bút danh Nguyễn Ái Quốc. Các bài báo cách mạng ấy, một mặt tố cáo tội ác của chủ nghĩa thực dân, mặt khác tuyên truyền về con đường cách mạng vô sản. Những tờ báo tiêu biểu có bài đăng của Nguyễn Ái Quốc như: báo *L'Humanité*, báo *Le Paria*, báo *La Vie Ouvrière*, Tập san *Inprekorr*, Tạp chí *La Revue Communiste*, báo *Le Liberaire*, báo *Mátxcova Gudok*, báo *Le Populaire*, báo *Le Journal du Peuple*, báo *L'Ame Annamite*, báo *Công nhân Bacu*, Tạp chí *Đỏ*, Tạp chí *Rabôtnítixa*, Tạp chí *Quốc tế Nông dân*, báo *Pravda*¹. Với tên gọi Nguyễn Ái Quốc, Người đã viết tác phẩm *Bản án chế độ thực dân Pháp* (năm 1925) và tác phẩm *Đường cách mệnh* (xuất bản năm 1927), hai công trình đặc biệt quan trọng với cách mạng Việt Nam.

1. Thống kê bước đầu trong Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021 (15 tập) thì bút danh Nguyễn Ái Quốc được sử dụng trong 20 bài đăng trên báo *Le Paria*, 22 bài đăng trên báo *L'Humanité*, 12 bài đăng trên Tập san *Inprekorr*, 17 bài đăng trên báo *La Vie Ouvrière*, 3 bài đăng trên Tạp chí *La Revue Communiste*, 2 bài đăng trên báo *Mátxcova Gudok*, 2 bài đăng trên báo *Le Liberaire*, 1 bài đăng trên báo *Le Journal du Peuple*, 1 bài đăng trên báo *Le Populaire*, 1 bài đăng trên Tạp chí *Đỏ*, 1 bài đăng trên báo *L'Ame Annamite*, 1 bài đăng trên Tạp chí *Quốc tế nông dân*, 1 bài đăng trên báo *Pravda*, 1 bài đăng trên báo *Công nhân Bacu*, 1 bài đăng trên Tạp chí *Rabôtnítixa*.

Tác phẩm *Bản án chế độ thực dân Pháp*, Nguyễn Ái Quốc đã đưa ra bản cáo trạng danh thép đối với chủ nghĩa đế quốc thực dân Pháp nói riêng và chủ nghĩa đế quốc thực dân nói chung, thức tỉnh nhân dân Việt Nam và các dân tộc bị áp bức đứng lên chống lại ách áp bức, giành độc lập, tự do cho dân tộc, cho nhân dân lao động. Thông qua 12 chương của *Bản án chế độ thực dân Pháp*, Nguyễn Ái Quốc muốn biểu đạt ba nội dung chính: *thứ nhất*, vạch trần tội ác của thực dân Pháp với nhân dân các nước thuộc địa, trong đó có Đông Dương; *thứ hai*, Nguyễn Ái Quốc cũng nhìn thấy sự thức tỉnh của các dân tộc thuộc địa nhưng điều họ đang thiếu chính là một đường lối đấu tranh đúng đắn; *thứ ba*, Nguyễn Ái Quốc cũng nêu ra phương hướng đấu tranh chống lại chủ nghĩa thực dân Pháp, đi theo con đường cách mạng vô sản để giải phóng dân tộc. Kết thúc *Bản án chế độ thực dân Pháp*, Nguyễn Ái Quốc đã dành một phần phụ lục đặc biệt gửi đến thanh niên Việt Nam. Người nêu những tấm gương thanh niên tiến bộ của Nhật Bản, Trung Quốc, Nga với khát vọng phục hưng đất nước, tin chắc trong tương lai đất nước họ sẽ có một vị thế xứng đáng trên trường quốc tế. Người lại thẳng thắn chỉ ra thực trạng bế tắc, tù túng, an phận làm nô lệ của thanh niên Việt Nam, bởi vậy Người tha thiết kêu gọi: “Hỡi Đông Dương đáng

thương hại! Người sẽ chết mất, nếu dám thanh niên già cỗi của Người không sớm hồi sinh”¹.

Đường cách mệnh, cuốn sách giáo khoa đầu tiên về lý luận cách mạng giữ vai trò định hướng, dẫn dắt, mở mang nhận thức về hành trình tương lai cho những người cách mạng Việt Nam dưới bút danh Nguyễn Ái Quốc. “*Đường cách mệnh* là sự tiếp tục cuốn *Bản án chế độ thực dân Pháp*. Nếu như trong *Bản án chế độ thực dân Pháp* Nguyễn Ái Quốc bóc trần những hành động xấu xa, bỉ ổi của thực dân Pháp ở các thuộc địa của chúng thì trong *Đường cách mệnh* Người chỉ ra con đường cụ thể để giải phóng Tổ quốc mình, đồng bào mình khỏi kiếp nô lệ. Nói một cách khác, cuốn sách đầu chủ yếu là thức tỉnh và cuốn sau là định hướng cho hành động”². *Đường cách mệnh* còn được coi “là sách phúc âm đối với tất cả mọi đảng viên; họ đã học gần như thuộc lòng”³, và ở thời điểm lịch sử này, Nguyễn Ái Quốc là một nhà lý luận xuất sắc, chiếu rọi,

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.2, tr.144.

2. Song Thành: *Hồ Chí Minh - Tiểu sử*, Sđd, tr.201.

3. Hà Huy Tập: “*Tư liệu bổ sung về nguồn gốc các tổ chức cộng sản ở Đông Dương, viết năm 1932*”, in trong Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1999, t.4, tr.366.

dẫn đường cứu nước cho những thế hệ cộng sản đổ máu tiên của Việt Nam.

Trong thực tiễn cách mạng, với tên gọi Nguyễn Ái Quốc, Người đã tham gia sáng lập Đảng Cộng sản Pháp (năm 1920), tổ chức khối đoàn kết nhân dân các thuộc địa thông qua Hội Liên hiệp các dân tộc thuộc địa (năm 1921). Người còn hoạt động tích cực, sôi nổi trong các tổ chức hội quốc tế ở Nga như: Quốc tế Cộng sản, Quốc tế Nông dân, Quốc tế Thanh niên,... Năm 1923, Người được bầu vào Ban Chấp hành Quốc tế Nông dân. Năm 1924, Người tham dự Đại hội lần thứ V của Quốc tế Cộng sản và được chỉ định là Ủy viên thường trực Bộ phương Đông, trực tiếp phụ trách Cục phương Nam.

Cuối năm 1924, trở về phương Đông, Nguyễn Ái Quốc đã tham gia sáng lập Hội Liên hiệp các dân tộc bị áp bức ở Á Đông, nhằm đoàn kết các dân tộc bị áp bức ở châu Á trong một mặt trận chung chống đế quốc. Tại Trung Quốc, Người cũng đã sáng lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên (năm 1925), tổ chức tập hợp, đoàn kết những người yêu nước Việt Nam, trong đó Người chủ trương truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin về Việt Nam thông qua các phong trào “vô sản hóa” mà các thành viên của Hội là nhân tố cốt lõi. Những hoạt động nhiệt huyết của Nguyễn Ái Quốc chính là

